

Osta aito muinaismuisto

Timo Muhonen

Internetillä on ollut jo hyvän aikaa merkittävä vaikutus museoiden ja yleisön väliseen kanssakäymiseen esimerkiksi tiedottamisen ja verkkonäyttelyiden kautta. Mediana Internet on jokaisen tietokoneen käytön hallitsevan ulottuvilla, ja siitä on nopeasti tullut monille ensisijainen lähde tiedonhankinnalle. Mutta siinä missä Internet on yleisemmällä tasolla kaksiteräinen miekka tiedon ja ”tiedon” saatavuuteen ja leviämiseen liittyen, voi se olla sitä myös museoiden toiminnan kannalta. Verkossa ei aina kokoonnuta ja vaihdeta ajatuksia lain kirjaimen tai hengen mukaisesti, ja tällä on valitettavasti vaikutuksensa museoiden ohella myös muinaismuistohallinnolle.

Esimerkiksi vierailu suosituille Suomi24.fi -sivuston Arkeologia ja muinaiset kulttuurit -keskustelupalstalle ei sovi heikkohermoisemmalle, yhteisen menneisyytemme vaalimisesta kiinnostuneelle. Kyseisellä foorumilla mm. eräs nimimerkki kaupittelee kahta maasta metallinetsimen avulla löydettyä kirveenterää, jotka kuvien perusteella ovat mahdollisesti esihistorialliselta ajalta. Keskustelua käydään mm. siitä, onko esineillä enemmän iloa niiden löytäjälle kuin museolle. Tämä tuntuu olevan irtaimiin muinaisesineisiin liittyvä ikuisuuskyseminen, ja kansan oikeustajuun näyttää tietyissä tilanteissa valitettavasti sopivan, että löytäjän omistusoikeus olisi yleistä, tutkimuksellista intressiä vahvempi. Sanomattakin on selvää, että näissä tapauksissa yksityisten henkilöiden haltuun päätyvät esineet ovat poissa museoiden kokoelmista ja mikä pahinta, ne ovat poissa tutkimukselle arvokkaasta alkuperäisestä kontekstistään.

Toisessa samaiselta keskustelupalstalta löytyvässä viestissä kysytään muiden mielipidettä erääseen kiviröykkiöön liittyen. Röykkiön löytäjä toteaa, että aikoo käväistä ”tutkimassa” röykkiön miinaharavalla sellaisen käsiin saatuaan. Vaikka kyseessä ei välttämättä olisikaan kiinteä muinaisjäänös, on erilaisiin rakenteisiin liittyvä huoleton suhtautuminen jo sinänsä vaarallinen asenne, joka tuhoaa varmasti vuosittain ammattimaiselle tutkimukselle arvokkaita kohteita. Keskustelupalstalla onkin nähtävissä jako niihin, joiden mielestä huoleton aartenetsintä ja maan kaivelu on ihan hyväksyttävää, mutta onneksi myös niihin, jotka muistuttavat muinaismuistolaista ja kehottavat löytötilanteissa ottamaan yhteyttä maakuntamuseoon tai museovirastoon. Internetin virtuaalileikkikentällä on siis myös tässä suhteensa järjestyksenvalvojansa – tai ainakin järjestyksenpitoa yrittäviä.

Ajattelematon ja laista piittaamaton suhtautuminen muinaismuistoihin ei ole mitenkään uusi ilmiö, eivätkä yllä mainitut verkkokeskustelut välttämättä kuvasta aikaisempaa laaja-alaisempaa tai välinpitämättömämpää suhtautumista muinaismuistoja ja -esineitä kohtaan. Erityisen huolestuttavaa on kuitenkin se, että Internetin suomat mahdollisuudet tarjoavat aartenetsijöillekin aikaisempaa kätevämmät puitteet vaihtaa ajatuksia ja jopa

kaupitella löytämiään esineitä. Yhteinen kulttuuriperintömme ei kuitenkaan kuulu yksityishenkilöiden piirontien laatikoihin tai takkojen reunoille, vaan kuuluisaa fiktiivistä toiminta-arkeologia lainaten, ”It belongs in a museum!” Koska tämä ruoskaa heiluttava sankariarkeologi on monille ensimmäinen assosiaatio kysyttäessä, mitä mieleen tulee sanasta arkeologia, on sääli, etteivät tämän suosituksen hahmon ajatukset ole kotikutoisten haudanryöstäjien keskuudessa yhtä suosittuja kuin hänen metodinsa.

